

РЕЦЕНЗІЯ

доктора наук з державного управління, доцента

Пасічника Василя Миколайовича

на дисертаційну роботу Гунька Леоніда Володимировича

на тему:

«Формування державної стратегії боротьби з незаконними збройними формуваннями в Україні»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ВИКОНАНОЇ РОБОТИ

Повномасштабна агресія РФ проти України та активна діяльність незаконних збройних формувань (НЗФ) на окупованих районах Донецької та Луганської областях проти Української держави виявили високий рівень загроз національній безпеці України. Зазначена проблематика вимагає розроблення та впровадження дієвої державної політики, передумовою для якої є потреба аналізу, формування та впровадження державної стратегії боротьби з НЗФ на національному рівні. Виникнення НЗФ і їх використання Росією в «гібридній війні» проти Української держави призвело до втрати контролю України над частиною Луганської та Донецької областей, створення там квазідержав ДНР та ЛНР, повністю підконтрольних РФ. В умовах вже повномасштабної агресії Росії незаконні збройні формування ДНР та ЛНР взяли активну участь у війні проти України, і на початку війни зазвичай навіть із більшим завзяттям воювали проти Української держави ніж армія РФ. Після перемоги в російсько-українській війні, визволення українських територій і доокупації Криму та Донбасу, перед Україною також повстане питання ведення рішучої боротьби з НЗФ на Сході та Півдні України. Також НЗФ можуть виникати і в інших регіонах України. Звинувачення Угорщини України у нібито порушенні прав угорської національної меншини та трактування Польщею Волинської трагедії 1993-

1994 рр. відповідно до постанови свого Сейму 2016 р. як геноциду українських націоналістів проти поляків, дає підстави вважати, що в сусідніх країнах можуть виникати певні сили, які робитимуть спроби повернути собі українські землі, які колись входили до складу цих держави, використовуючи свої національні меншин в Україні. Отож в Україні назріла необхідність сформувати окрему Стратегію боротьби із незаконними військовими формуваннями, тому вивчення причин виникнення та способи боротьби з НЗФ в Україні набувають сьогодні особливої актуальності.

ЗВ'ЯЗОК РОБОТИ З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

Дисертаційне дослідження здійснене в межах науково-дослідної теми кафедри публічного врядування на тему: «Наукові засади забезпечення сталого розвитку територіальних громад і територій в умовах національних викликів та повоєнного відновлення України», державний реєстраційний номер: 0124U000016 (12/2023 – 12//2026), в якій теоретико-методологічно та функціонально обґрунтовано засади формування державної стратегії боротьби з незаконними державними формуваннями в Україні.

ОБґРУНТОВАНІСТЬ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЩО МІСТЯТЬСЯ У ДИСЕРТАЦІЇ

Ступінь обґрунтованості дисертації характеризуються належним теоретичним та науково-методологічним рівнем, що зумовлено використанням комплексу загальнонаукових та спеціальних принципів, підходів, теорій, методів дослідження публічного управління у сфері національної безпеки. Це дало змогу всебічно дослідити окреслену проблему, отримати достовірні результати і досягнути визначену мету та завдання дисертаційної роботи. Зокрема, в дослідженні були використані такі методи: аналізу та синтезу – при з'ясуванні сутності та узагальнення актуальних загроз національній безпеці від НЗФ, аналізу передумов формування

державної стратегії боротьби з НЗФ, а також для розроблення змісту та основних складових елементів державної стратегії боротьби з НФЗ; системний аналіз – при дослідженні форм і методів боротьби із НЗФ; факторний аналіз – при вивченні впливу міжнародних тенденцій формування державних стратегій боротьби з НЗФ та загроз національній безпеці від НЗФ; аналітичний і теоретико-концептуальний методи – при формуванні теоретико-методологічних та функціональних основ процесів формування державної стратегії боротьби з НЗФ в Україні; графічний метод – при використанні складових елементів системи національної безпеки, а також типової структури НЗФ; метод аналогії – при розробці понятійно-категорійного апарату дослідження; абстрактно-логічний метод – для теоретичного узагальнення основних положень дисертації та формулювання висновків та рекомендації.

Теоретичною та методологічною базою дослідження є нормативно-правові акти України та міжнародних організацій у сфері національної безпеки, науково-методичні праці вітчизняних та зарубіжних авторів у сфері національної безпеки, публічного управління, офіційні інтернет-ресурси, результати власних емпіричних досліджень.

НАУКОВА НОВИЗНА ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у тому, що дисертантом уперше:

- обґрунтовано концептуальні засади боротьби з НЗФ в Україні, що полягають у розробленні теоретико-методологічних та функціональних засад формування державної стратегії боротьби з НЗФ в Україні; визначенні можливостей застосування державної стратегії через аналіз актуальних загроз національній безпеці від НЗФ, аналіз та вибір форм та способів дій проти НФЗ як механізмів досягнення державної стратегії боротьби з НФЗ; обґрунтуванні пріоритетних етапів формування державної стратегії з врахуванням балансу національних та міжнародних тенденцій,

концептуалізації доцільності формування державної стратегії та розробленні змісту і основних складових елементів державної стратегії боротьби з НЗФ в Україні;

удосконалено:

– категорійний апарат у сфері національної безпеки і боротьби з НЗФ, зокрема уточнено поняття: «національні інтереси», «система національної безпеки», «державне управління національною безпекою», «незаконні збройні формування»; що на відміну від існуючих визначень, дозволить повніше розкрити їх значення в контексті формування функціональних засад державної стратегії боротьби з НЗФ, зокрема для визначення функцій державних інституцій відповідно до їх наявних компетенцій, статусу, можливостей управлінських впливів, розподілу повноважень;

– механізми досягнення цілей державної стратегії боротьби з НЗФ через застосування форм та способів дій проти НЗФ, зокрема в частині формування вимог для сил боротьби з НЗФ та їх практичного застосування; використання принципів лінійності та нелінійності до управлінських рішень у боротьбі з НЗФ; формування заходів спеціальних сил; застосування операцій, які сприяють виявленню та ідентифікації НЗФ; підтримки громадянами органів публічної влади; застосування заходів забезпечення фінансової та інформаційної безпеки;

– державну політику у сфері національної безпеки та оборони загалом та у сфері боротьби з НЗФ зокрема, через узагальнення основних принципів розробки стратегічних документів у сфері національної безпеки, запобігання конфліктам пов'язаних з НЗФ, підготовку держави до участі в конфлікті та застосування воєнної сили.

ВАЖЛИВІСТЬ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗДОБУВАЧЕМ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЛЯ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їх використання органами державної влади у сфері стратегічного планування,

зокрема у діяльності державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, РНБО, ЗСУ, СБУ, Національної гвардії, Національної поліції, інших підрозділів сил безпеки й оборони, Міноборони та інших центральних органів виконавчої влади, а також при викладанні у закладах вищої освіти. Окремі положення дисертаційного дослідження впроваджено в освітньому процесі Національної академії Національної гвардії України для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти тактичного рівня військової освіти за спеціальністю 251 Державна безпека (довідка про впровадження від 29.05.2024р.); в роботу Національної академії внутрішніх справ МВС України, а саме концепцію проведення групових практичних занять за тематикою «Незаконні збройні формування в Україні» (довідка про впровадження від 30.05.2024р.); в діяльність Державного архіву Львівської області, а саме в Програмі підтримки забезпечення відповідними органами Управління виконання делегованих повноважень на 2024 рік (довідка про впровадження №Г-269-д від 08.05.2024р.); в роботу Національного лісотехнічного університету України, а саме для розробки матеріалів щодо проведення занять з підвищення кваліфікації державних службовців (довідка про впровадження №01-333 від 01.05.2024р.); в навчальний процес Львівського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України (довідка про впровадження №38/09-01 від 16.03.2021р.); в освітній процес кафедри військової підготовки Національної академії внутрішніх справ МВС України (акт впровадження №46/429 від 30.05.2024р.).

СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ ДИСЕРТАЦІЇ

Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків та додатків. Повний обсяг дисертації становить 227 сторінок, з яких 179 сторінок - основний текст. Список використаних джерел містить 205 найменувань. Дисертація містить 6 додатків.

ОСОБИСТИЙ ВНЕСОК ЗДОБУВАЧА

Дисертація є самостійною науковою працею автора. Основні теоретичні положення та розробки в межах дослідження, зокрема ті, що характеризують його наукову новизну і практичне значення результатів, отримані автором особисто. Наукові результати дисертаційного дослідження опубліковано у 13 наукових працях, у тому числі: 5 статей у наукових фахових виданнях України з публічного управління та адміністрування, 8 тез доповідей на науковопрактичних конференціях, 3 інших публікацій, в т. ч. науково-методичного посібника за темою дисертації.

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Основні положення дисертаційного дослідження були презентовані та обговорені на: науково-практичній конференції «Вектори розвитку публічного управління в Україні.» (24 листопада 2020, Львів), міжнародній науково-практичній конференції «Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки» (13-14 травня 2021 року, м. Львів); науковопрактичній конференції з міжнародною участю «Проблеми розвитку публічного управління в Україні» (28 травня 2021р., м. Львів), X міжнародній науковопрактичній конференції «Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності військових формувань та правоохоронних органів» (29 жовтня 2021 року м.Харків); науково-практичній конференції «Сучасна наука: світові тенденції, технології та інновації» (24-25 грудня 2021 року, м. Івано-Франківськ); науково-практичній конференції «Перспективи розвитку науки і практики публічного управління України в поствоєнний період» (12 травня 2022р., м.Львів); науково-правтичній конференції «Розвиток публічного управління в контексті Європейської інтеграції» (28 квітня 2023р., м.Львів); науковопрактичній конференції «Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні» (19 квітня 2024 р., м.Львів).

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЇ

Поряд із належними висновками і пропозиціями, дисертаційне дослідження «Формування державної стратегії боротьби з незаконними збройними формуваннями в Україні» має низку дискусійних положень та зауважень, на які варто звернути увагу:

1. На сторінці ст. 39 автор так визначає своє розуміння загрози національній безпеці: *«загроза - це безпосередня небезпека нанесення шкоди життєво важливим національним інтересам і національній безпеці, включаючи національні цінності, суверенітет, територіальну цілісність тощо»*. Тут загроза фактично ототожнюється із небезпекою. Насправді загроза це радше можливість нанесення шкоди національним інтересами, а небезпека – це певні реальні дії, що вже завдають шкоду національним інтересам і підривають національну безпеку.

2. В дисертації головним чином розглядається протидія «гібридній війні» Росії проти України, що тривала 2014-2022 року. В роботі не розкрито участь незаконних збройних формувань ЛНР та ДНР вже у повномасштабній агресії Росії проти України.

3. В параграфі 3.2, в якому обґрунтовується доцільність розробки окремої стратегії боротьби НЗФ, переважає описовий стиль. Дисертант головним чином описується різні стратегії національної безпеки, не вказуючи їх недоліки та односторонність з точки зору боротьби з незаконними збройними формуваннями. Виявлення таких недоліком було б важливим аргументом для обґрунтування формування державної стратегії боротьби з НВФ.

4. В третьому розділі дещо забагато теоретичного матеріалу, і достатньо мало аналізуються практичні аспекти формування стратегії боротьби з НЗФ. Особливо це простежується в параграфі 3.3, де розглядаються зміст та складові стратегії боротьби з НЗФ. На наш погляд, розгляд структури різних стратегій у сфері забезпечення національної безпеки забирає забагато місця. Тому сама стратегія боротьби розглядається

тут неповно, не всі аспекти цієї стратегії висвітлені в цьому параграфі. В даному параграфі, на наш погляд, немає також належного теоретичного обґрунтування змісту та складових стратегії, яка розміщена в Додатках.

5. В дисертаційному дослідженні не розглядається цілі агресивної політики Росія проти України, які полягають у побудові Євразійського Союзу на основі Митного союзу і втягнення України до цього Союзу; також не дається пояснення, чому певна частина громадян України виявилися ураженими шовіністичною ідеологією «руського мира» і бажають відновити російську імперію у формі Євразійського Союзу. Без розуміння цих понять, на нашу думку, не можна сформулювати ефективну стратегію боротьби з НВФ в Україні.

6. В дисертації не розглядається важливість ролі саме української національної ідеї у формуванні державної стратегії боротьби з незаконними збройними формуваннями в Україні та протистоянні гібридним загрозам з боку Росії та інших держав.

Разом з тим висловлення зауваження та пропозиції мають дискусійний та рекомендаційний характер, не впливають на результативність, завершеність і загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота виконана на належному теоретичному рівні, матеріал викладений в логічній послідовності, висновки ґрунтуються на результатах проведеного дослідження, які отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими. За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Гунька Л. В. відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», робота пройшла належну апробацію. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам, дисертація є самостійним, завершеним науковим дослідженням, в якій відсутні порушення принципів академічної

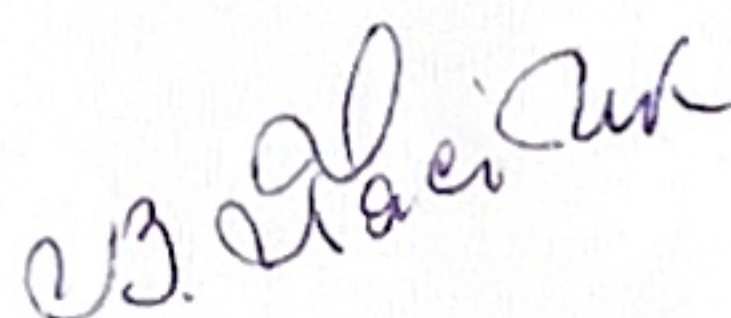

доброчесності. На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Гунька Леоніда Володимировича на тему «Формування державної стратегії боротьби з незаконними збройними формуваннями в Україні», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії 281 «Публічне управління та адміністрування», відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 23.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої спеціалізовано вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор заслуговує присудження ступеня доктору філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

доктор наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри публічного врядування,

Національного університету
«Львівська політехніка»

Василь ПАСІЧНИК

Підпис доктора наук з державного управління, доцента Пасічника В.М.
засвідчую

Вчений секретар

Національного університету
«Львівська політехніка»

к.т.н., доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ